

6. Підготовка майбутнього вчителя до впровадження педагогічних технологій : Навч. посіб. / [О. М. Пехота, В. Д. Будає, А. М. Старєва та ін.]; за ред. І. А. Зязюна, О. М. Пехоти. – К. : Видавництво А.С.К., 2003. – 240 с.
7. Рудницька О. П. Педагогіка: загальна та мистецька: навчальний посібник / О. П. Рудницька. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2005. – 360 с.
8. Сисоєва С. О. Проблеми неперервної професійної освіти: тезаурус наукового дослідження: наук. видання / С. О. Сисоєва, І. В. Соколова / НАПН України. Ін-т педагогічної освіти і освіти дорослих, МОН. Маріупольський держ. Гуманітарний ун-т – Київ. : Видавничий дім «ЕКМО», 2010. – 362 с.
9. Шахов В. І. Базова педагогічна освіта майбутнього вчителя: загальнопедагогічний аспект / В. І. Шахов. – Вінниця, 2007. – 383 с.
10. Якса Н. В. Професійна підготовка майбутніх учителів: теорія і методика міжкультурної взаємодії в умовах Кримського регіону : монографія / Н. В. Якса – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2008. – 568 с.

УДК 378.091.3:78

А. М. Растригіна

МИСТЕЦЬКИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР ЯК СИСТЕМА УМОВ ЕФЕКТИВНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА-МУЗИКАНТА

В статтє предпринята попытка выделить систему условий эффективного функционирования инновационно–ориентированного художественного образовательного пространства высшего учебного заведения, обеспечивающего подготовку современного педагога-музыканта.

Ключевые слова: профессиональная подготовка, художественное образовательное пространство, педагог-музыкант, система условий.

The article attempts to single out the system of conditions of effective functioning of innovative-oriented, artistic educational space of higher education establishment that provides training of a modern teacher-musician.

Keywords: professional training, art educational environment, pedagog- musician, system of conditions.

В умовах необхідності забезпечення конкурентоспроможності фахівців на ринку праці та відповідності вітчизняної вищої освіти європейським стандартам, проблема перегляду традиційного сприйняття завдань вищої мистецької освіти й реконструкція її змісту в мистецькому освітньому просторі ВНЗ, на наш погляд, є найбільш актуальною й такою, що потребує невідкладного вирішення.

Принципи реалізації сформованої раніше освітньої моделі, яка все ще має місце у ВНЗ, з її традиційною передачею теоретичних знань і професійних навичок й превалюванням стандартизованих методів, форм і засобів подання навчальної інформації та адаптивного відпрацювання відповідних вузькопрофесійних умінь, спрямованих на підготовку вчителя музичного мистецтва для загальноосвітньої школи, не відповідають потребам сьогодення й не забезпечують підготовку фахівця сучасного гатунку. Внаслідок цього у майбутніх педагогів-музикантів часом так і залишаються не сформованими певні особистісні й професійні якості, які б дозволили їм стати суб'єктами власної професійно-творчої діяльності.

Отже, наразі професіоналізм сучасного фахівця-музиканта має вимірюватись не тільки рівнем сформованості його професійних компетенцій, а й наявністю в структурі його особистості специфічних характеристик, що складають систему духовно-творчих життєвих сенсів й спрямовують його практичну діяльність до ситуації успіху. Іншими словами, сучасна мистецька освіта має здійснювати свою найважливішу функцію – готувати фахівця-

професіонала, здатного до успішної самореалізації в постійно змінюваних умовах соціуму у відповідності до потреб сьогодення.

Тобто соціальне замовлення на сучасного фахівця мистецького спрямування висуває досить серйозні вимоги щодо його конкурентоспроможності й передбачає наявність не тільки достатнього рівня професійної компетентності, а й здатності до стрімкої професійної адаптації в постійно виникаючих нових ситуаціях вибору, що є необхідною умовою його професійного зростання та успішної професійної кар'єри в майбутньому. Відтак вища мистецька освіта сьогодення стоїть перед необхідністю створення якісно нових підходів до підготовки сучасного фахівця, головними характеристиками якого мають стати його професіоналізм, мобільність й готовність до успішної професійної кар'єри.

Зрозуміло, що у відповідності викликами сьогодення, мистецький освітній простір ВНЗ має набувати інноваційного характеру в напрямку забезпечення його системної організації, що передбачає розробку, впровадження й перманентне оновлення комплексу взаємопов'язаних програм, які охоплюють усі стратегічно значущі для майбутнього фахівця-музиканта напрями професійної діяльності.

Звернення до зазначеної проблематики обумовлено актуалізацією вітчизняними науковцями питань оновлення мистецької й, зокрема, музично-педагогічної освіти в Україні з метою приведення її у відповідність до діючої в європейському освітньому просторі гуманістично-культурологічної парадигми освіти, зорієнтованої на самоорганізацію людини та впровадження якісно нового, інноваційно-орієнтованого підходу до професійної підготовки майбутнього педагога-музиканта. З огляду на наукові підходи провідних вітчизняних учених, які мають місце в теорії і практиці сучасної мистецької освіти щодо підготовки фахівців у сфері мистецтва (О. Єременко, А.Козир, О.Олексюк, В.Орлов, О.Отич, Г. Падалка, О.Рудницька, О.Ростовський, Л. Сухова, В. Черкасов, В.Шульгіна, О.Щолокова та ін.) й створюють міцну філософсько-культурологічну, теоретико-методологічну та методично-технологічну основу для подальших досліджень, вектор наукових розвідок нашої наукової лабораторії вмотивовано необхідністю реконструкції музично-педагогічної освіти. Наразі увагу сконцентровано на дослідженні шляхів професійного становлення й зростання майбутнього фахівця-музиканта, умов формування затребуваних часом його особистісних й професійних якостей, визначені можливостей мистецького освітнього простору у підготовці сучасного педагога-музиканта. На наш погляд, це може бути зреалізовано за рахунок:

- композиторсько-виконавської підготовки майбутнього педагога-музиканта, що є потужним й універсальним джерелом формування творчої особистості фахівців, їх світоглядних позицій, ціннісних орієнтацій, музично-виконавських та музично-теоретичних компетенцій, здатності до творчого самовияву у процесі власної художньо-інтерпретаційної творчості (Т.Б. Стратан-Артишкова);
- формування професійної культури майбутнього вчителя музики в позанавчальній діяльності, проектування змісту професійно-педагогічної підготовки студентів художньо-творчих спеціальностей (І.Л. Шевченко);
- становлення музично-виконавської компетентності в структурі фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва; проблемно-діалогічного спілкування в процесі інструментально-виконавської підготовки майбутнього вчителя музики (О.Б. Горбенко);
- формування професійного світогляду майбутнього педагога-музиканта, його ціннісних орієнтацій та здатності до саморозвитку й самоактуалізації в мистецько-освітній діяльності (О.М. Горожанкіна);
- розвитку професійної мобільності майбутнього педагога-музиканта як необхідної умови його професіоналізму й конкурентоспроможності (О.А. Яненко);
- формування готовності майбутнього педагога-музиканта до професійної кар'єри відповідно європейським стандартам щодо конкурентоспроможного, здатного до професійної кар'єри сучасного фахівця(В.Живицький);

- компетентнісного підходу до підготовки майбутніх фахівців-музикантів й, зокрема, магістрів музичного мистецтва, що потребує нового бачення організації змісту науково-дослідної, фахової та практико-орієнтованої її складових; формування фахових компетенцій фахівця-музиканта як запоруки його якісної підготовки ефективної майбутньої професійної діяльності, а також окреслення й використання й використання інноваційного ресурсу мистецького освітнього простору ВНЗ, ефективне функціонування якого спроможне забезпечити підготовку фахівця сучасного гатунку, (А.М.Растрігіна).

Саме остання позиція пов'язана з визначенням системи умов ефективного функціонування інноваційно-орієнтованого мистецького освітнього простору ВНЗ щодо підготовки сучасного педагога-музиканта, стала предметом розгляду в межах даної статті.

В процесі дослідження вище зазначених питань, пов'язаних з оновленням і реконструкцією вітчизняної музично-педагогічної освіти, ми неодноразово наголошували на тому, що створення особистісно-зорієнтованого освітнього простору, який відповідав би оптимальним соціальним і освітнім потребам підготовки сучасного фахівця з добре розвиненою громадською свідомістю, почуттям обов'язку й відповідальності, компетентного, мобільного, конкурентоспроможного, готового до успішної реалізації власного кар'єрного потенціалу в постійно змінюваних умовах соціуму, набуває особливого сенсу в освітньому просторі факультетів мистецького спрямування, оскільки існує пряма залежність між здатністю майбутнього фахівця-музиканта до творчого самовираження й самореалізації та успішністю його професійної діяльності в майбутньому [1;2].

Отже, при дотриманні державного стандарту вищої мистецької освіти й одночасному забезпеченні права студента на вільний вибір змісту власного професійного зростання під час навчання, створення інноваційно-зорієнтованого мистецького освітнього простору ВНЗ стане відправним моментом становлення його професіоналізму та формування готовності до успішної професійної кар'єри у відповідності до потреб сьогодення.

Найважливішою умовою створення інноваційного контексту мистецького освітнього простору, перш за все, має стати переосмислення засадничих ідей його реконструкції із вузькопрофесійного на широкий мистецько-гуманістичний розвиток майбутнього педагога-музиканта. Забезпечення такої можливості пов'язане з більш широким баченням мети підготовки фахівця у галузі музично-педагогічної освіти та завдань його майбутньої професійної діяльності. А відтак і зміст фахової підготовки потребує відповідного оновлення на засадах становлення і розвитку суб'єктних характеристик майбутнього фахівця як основи його внутрішнього духовно-творчого саморозвитку, самовираження, самореалізації, вільного вибору індивідуальної траєкторії професійно-творчого розвитку.

Не менш важливою умовою, позитивні результати якої ми вже спостерігаємо у навчальному процесі нашого факультету, є не тільки певні зміни змісту традиційних фахових дисциплін для вдосконалення професійної підготовки сучасного педагога-музиканта, а й впровадження у навчальних планах нових фахово спрямованих дисциплін («Методологія музично-педагогічних досліджень», «Основи сучасного виконавства», «Основи композиції», «Основи комп'ютерного аранжування та звукозапису», «Режисура видовищних заходів», «Сценічна майстерність», а також курсів («Професійна мобільність майбутнього педагога-музиканта», «Формування професійного світогляду майбутнього педагога-музиканта», «Основи виконавської майстерності»), що допомагають студентам більш докладно й широко ознайомитись як зі специфікою музичного мистецтва, так і випробувати себе у якості мобільного фахівця через взаємодію різних видів мистецтва (хор-студія «Акваторія»), у виконавській та композиторській майстерності, під час створення творчих проєктів тощо. Отже, цілеспрямована реконструкція начальних програм з включенням фундаментальних і прикладних інтегрованих курсів відчутно впливає на розширення уявлень студентів про можливості професійного зростання у мистецькому освітньому просторі ВНЗ та власної професійно-творчої самореалізації в майбутній практичній діяльності.

Зміни в мистецькому освітньому просторі ВНЗ вмотивовують зацікавленість студентів у розширенні кола професійних компетенцій й зумовлюють їхній інтерес до самостійної пошукової діяльності, що поступово ускладнюється й набуває характеру системності. Отже, наступною умовою продуктивної в цьому напрямку діяльності може стати забезпечення студентам максимального доступу до різноманітних інформаційних ресурсів: від Інтернету до міжбібліотечного обміну як для вивчення дисциплін і курсів, що забезпечують набуття обраної кваліфікації, так і для предметів, котрі не входять в початкові плани ВНЗ, але поглиблюють професійний тезаурус особистості; використання майбутніми фахівцями в аудиторній та позааудиторній практично-творчій діяльності аудіо-відео технологій, а також залучення їх до участі в науково-практичних конференціях всеукраїнського та міжнародного рівня з обов'язковою презентацією власних наукових і творчих розвідок не тільки на рівні теоретичного витлумачення, а й практичного втілення отриманих результатів.

Розширення обсягу науково-пошукової та дослідницько-експериментальної роботи студентів, яка має реальну перспективу впровадження її результатів в майбутню професійно-творчу діяльність, складає ще одну умову ефективного функціонування мистецького освітнього простору ВНЗ, оскільки майбутні фахівці поступово долучаються до самостійної постановки завдань і отримання результатів, в них формуються комунікативні й творчі якості, здатність працювати в команді, розвивається впевненість у власних здібностях та можливостях, вони ознайомлюються з реальним потребами соціуму щодо вибраного фаху, що сприяє їх професійному самовизначенню у різних напрямках професійно-творчої діяльності, які складають професію педагога-музиканта.

З огляду на вищезазначене маємо констатувати, що, незважаючи на специфічність професії та існуючі особливості у змісті підготовки фахівця з музичного мистецтва [3], мистецький освітній простір є собою складно організованою системою, яка у єдності всіх її складових забезпечує цілісність його професійної підготовки. Дотримання умов, що зумовлюють інноваційні перетворення у змісті сучасної підготовки педагога-музиканта, дозволяє говорити про якісно новий вимір мистецького освітнього простору та його позитивний вплив на формування сучасного фахівця-професіонала.

Література

1. **Растригіна А. М., Яненко О. А.** Професійна мобільність як умова кар'єрного зростання майбутнього педагога-музиканта // професійно-мистецька школа у системі національної освіти України: мат-ли II Міжнар.наук.практ.конференції – Запоріжжя, Дніпровський металург, 2012. – С.65-71.
2. **Растригіна А. М. Живицький В. Г.** Підготовка майбутнього педагога-музиканта до професійної кар'єри: до постановки проблеми // Наукові записки. - Випуск 112. - Серія: Педагогічні науки. - Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В.Винниченка, 2012. – С. 18.
3. **Растригіна А. М.** Компетентнісний підхід до підготовки майбутнього магістра музичного мистецтва //Сучасні стратегії університетської освіти: якісний вимір: матер. Міжнар.наук-практ.конференц – К.:Київський ун-т ім. Б.Грінченка, 2012 – С.501-509.